

DOKUMENTUMOK A RUMY CSALÁD KETTŐS SERLEGÉNEK TÖRTÉNETÉHEZ

2. RÉSZ

■ Papp Júlia

11.

Címzett és feladó nélküli levéltöredék

FELTEHETŐEN A SERLEG
TULAJDONOSÁNAK LEVELE MAGASI
KISS LÁSZLÓHOZ

VII. 14.i levelére az a megjegyzésem, hogy az előző levelem értelmében én nem akarom a letett biztosítékot megtartani, mint írtam, a serleg ellenében sőt [?] azonnal visszafizetem. Emlékeztek [?] szóbeli megállapodásunkra, ami úgy hangzott, hogy leteszi a biztosítékot, a serleget elviszi és amennyiben az nem felel meg [olvashatatlan szövegrész] De mutatott már nekem egy hivatalos laboratóriumi véleményt akár egyik akár másik serlegről? Én arról nem tehetek, hogy a második serleg magánál elveszett. Így mégis csak várni kell egy ideig hátha majd előkerül és [olvashatatlan szövegrész]

Kézírással

12.

Rábakovácsi. 1959. július 18.

SZOMBATH JÓZSEF RÁBAKOVÁCSI
PLÉBÁNOS LEVELE A SERLEG
TULAJDONOSÁHOZ

Nagyságos Asszonyom!

Levelét megkaptam. Megérttem, hogy sok gondja és dolga lehet. Kívánom, hogy kedves Betegük mielőbb teljesen rendbe jöjjön. Reméljük is.

Közlése nagyon meglepett. Kiss a második drb. elvitele óta, sem írással, sem személyesen nem jelentkezett. Feltűnőnek tartottam. Most pedig még inkább zavarosnak látom a dolgot. Bármi is legyen az előttem ismeretlen elvesztési mese, eleve kitalálnak tartom az egészet. Gondolom, hogy tisztára üzleti manőver van az egész dologban és az elvesztés meséje valami nyomtalanítást céloz. Vagy annak az elhitetését, hogy azt is visszaadta volna, de elveszett. Most írtam már Kissnek. Úgy gondolom, hogy rövidesen jelentkezni fog, ha itt leledzik valahol. Már sok mindenre gondolok. Közöltem vele, hogy keresem megbízó intézetének pontos címét. Ha leveletem megkapja, azt hiszem, hogy jönni fog. Majd beszámolnék róla.

Mély tisztelettel:

Szombath József

Gépírással

13.

Szombathely 1959. július 22.

MAGASI KISS LÁSZLÓ LEVELE
A SERLEG TULAJDONOSÁHOZ

Mélyen tisztelt Asszonyom!

F. hó 17-i levelének csupán egyetlen mondatára kíváncsi kitérni, mely szerint sem az egyik, sem a másik serlegről nem vittem papírt a vizsgálatot illetőleg. Szíveskedjék talán megpróbálkozni, hol kapna róla írást? Miért adnának?! Úgy gondolja talán, hogy pl. a Bizományi áruház, minden értékelt tárgyról okiratot állít ki? Ha egy tárgyra azt mondják, nem érték, nem kell, erről véleménye szerint papírt kell kiállítani?! Visszavittem, hogy értéktelen, nem kell. Ehhez még milyen bizonyítványt kellett volna mutatnom? Legyen meggyőződve, hogy a második értéktelensége is, kellő helyen és kellő időben igazolva lesz. Mindenesetre értelmetlen gyanúsítgatásuk most már felháborított.

Intézkedem, hogy megnyugtatósukra, a másik serleget hatóságilag vizsgálattassák meg.

Értesültem még, hogy munkahe-lyem után érdeklődött. Miért nem fordul a Bp. Főkapitánysághoz? Megadtam az adatokat, Lukács fhdgy-nál tettem feljelentést. Persze nekem eszembe sem jutott, hogy személyüket és más dolgokat bolygassak. Most megint tanultam Öntől.

Tehát nem kell kételkedni a két serleg és a négy régi kép értékét illetőleg. Pontos hatósági becslést fog kapni, hogy megérnek e húszezer forintot.

A levélváltást a magam részéről ezzel befejezettnek tekintem.

Mély tisztelettel

Magasi Kiss László

Kézírással

14.

1959. július 24.

MAGASI KISS LÁSZLÓ LEVELE
A SERLEG TULAJDONOSÁHOZ

Mélyen Tisztelt Asszonyom!

F. hó 21-i levelét nyugtázom. Örülök, hogy józanabb hangot üt meg. Sajnálom azonban, hogy nézetem szerint még mindig kételkedik. Mit gondolnak, miért csinálnám ezt a cirkuszt? Ha jó lett volna a serleg, akkor örömmel megtartom. Higgyék el nyugodtan, hogy fatális véletlen, de tényleg elveszett. Mindent megvettem és teszek előkerülésére. Mondtam, még a belügyminisztériumban is voltam annak idején, hogy a legnagyobb súlyt helyezték keresésére.

Azt írja levelében, hogy kellemetlenségekkel fenyegettem. Ezt is félreemagyarazza. Nem azt írtam, hogy mindkettőnknek sok kellemetlensége lesz? Hogy ez mi? Közöltem pontosan, hogy tudomásuk legyen róla, lefoglaltattam volna rendőrséggel a meglévő serleget és a pénzt. Ez annyit jelent, hogy a pesti rendőrség kiszállt volna Önökhöz. Gondolom ez elég kellemetlen? Nekem is bőven meg lett volna ezenkívül is a baj, főleg, hogy nem úgy jártam el, ahogy kellett volna. Ezenkívül össze-vissza lekádereztek volna bennünket. Egyébként, higgyék el, ennek elkerülése már a feljelentéskor a legnagyobb nehézségbe ütközött és igen nagy összeköttetést igényelt. Két oldalas jegyzőkönyvet vettem fel. Abból két sor foglalkozott az ismeretlen tettessel, a többi velem, egy kevés Önökkel és egy kevés a serleggel. Ami le van körözve és az értékesítés hivatalos helyeken lehetetlen. Arra számítok, hogy a tolvaj megunja, hogy nem tudja értékesíteni és inkább a kitűzött magas jutalmat választja. A Lehel téri postahivatalból, ahol történt, azon-

nal értesítést kapunk a tettes, illetőleg megtaláló jelentkezése esetén. Én mindenképen veszték, még hozzá sokat.

Ami mármost az elintézését illeti, Ön azt ajánlja lépjek érintkezésbe az Ön megbízottjával és vonjam bele munkaadómat. Hát nem tettem én Önnek ennél sokkal gavallérosabb ajánlatot? Nem bíztam az egész vizsgálatot Önre? Nem ajánlottam fel, hogy elfogadom minden szakszerű vizsgálat eredményét? Természetesen sokkal helyesebb, ha érintkezésbe lépek az Ön megbízottjával és megbeszélünk részletesen és barátságosan mindent. Végtelenül szeretném, sőt elkerülhetetlen is, hogy Ön is jelen legyen a megbeszélésnél. Hajlandó vagyok felutazni Pestre, úgy, hogy délelőtt találkozunk és meg vagyok győződve, hogy még az nap elintézzük mindent. Ami az én intézetem hivatalos szereplését és vele való tárgyalást illeti, ez csacsóság. A T. Akadémia nem avatkozik ilyen dolgokba. Megírtam már, hogy negatív eredményekről még a Bizományiban sem adnak írást. Mi meg pláne nem, még akkor sem, ha kincsről van szó. Mi akkor fogunk hivatalosan és megfelelőbbézzhetetlenül véleményt adni az elvesztett serlegre, ha az ügy hatósági útra terelődik. A törvény előtt igazolni fogják, hogy a pontos vizsgálat eredménye alapján az ekkor és ekkor megvizsgált, ilyen és ilyen serleg utánzott és hamisítvány. Nem értem egyébként, miért nem akarják az Iparművészeti Múzeumban megnézetni? Más megoldás nincs.

Most már, hogy tudják miféle serleg, nyugodtan meg lehet nézetni. Ott sem adnak róla írást, csak akkor, ha szükségesnek tartják a levédését. Ez meg az Ön számára jelenleg különösen szerencsés lenne. Így be lehetne adni a Bizományiba értékelésre.

Itt jegyzem meg, hogy mennyire tévesen emlékezik a levédéssel kapcsolat-

ban tett kijelentésemről. Nem azt mondtam, hogy ha komoly műkincs, akkor lefoglalható, de legalább is levédik, ami azt jelenti, hogy eladható, viszont akkor már jóval kevesebb az értéke, mert nyilván van tartva? Ön most ugyanazt mondta el nekem, amit én már egyszer közöltem Önökkel, és most mintegy újságként írja, hogy lám ezt is megtudtam. Tehát nem akartam Önt félrevezetni. Legyen meggyőződve, hogy ha az valóban egy mondjuk Árpád-korbeli serleg, nem maradt volna meg birtokában. Ez az első fázis, amikor nagy ritkaságról van szó. A második fázis, amikor valami jobb darab, akkor levédik, azaz a tulajdonosnál nyilvántartják. Ilyenkor már csökken a tárgy értéke. Hát én pontosan ezeket mondtam először Önnek. Persze akkor még azt hittük, hogy valódi, értékes dolog van a kezünkben. – Szívből kívánom egyébként, hogy ezt a serleget valaha is el tudják adni, de műgyűjtő sosem veszi meg, mert hamis. Úgy meg, mint közömbös ezüst tárgynak, egész bagatel értéke van. Azért írtam egyébként, hogy „legendás” serleg, mert olyan alaptalan meséket szöttek köré, amit már a stylusa is kizárt, azonkívül nagyon haragszom rá, mert egy legendába burkolózott csaló, amely nekem okozta a legnagyobb csalódást. Másfél évi munkám vált semmivé. Ez a befejezés már csak ráadás.

Szóval szíveskedjék szakértőjével megtárgyalni, hogy mikor találkozunk Pesten. És mielőbb értesíteni, egyrészt mert Öcsém 27-én elutazik, másrészt, mert időm most nagyon kimerült.

Különben pedig, kérem, hagyjanak már fel a kételkedéssel, sem becsapni, sem megkárosítani nem akarom Önöket. Itt csak én veszték, mindenképen sokat.

Mély tisztelettel

Magasi Kiss László

Kézírással

15.
1959. július 24.

MAGASI KISS LÁSZLÓ LEVELE
A SERLEG TULAJDONOSÁHOZ

Mélyen Tisztelt Asszonyom!

Ma reggel postáztam válaszm az Önök levelére. Délben azonban Öcsém értesítése után, szükségesnek tartom még ma újból írni.

Arról tudósít levélben, hogy 21.-én kihallgatták, mint tanút az elveszett serleg ügyében. Nála laktam, az ő címét adtam meg a rendőrségnek, ezért érdeklődtek nála. A nyomozást a XIII. ker., ahol másik fia is lakik, rendőrség végzi, ugyanis itt történt a lopás a 132-es postahivatalban a Lehel téren. Amennyiben érdeklődni akarnak, örülnék is, ha fia informálódna, Macskási rendőrszázadost kell keresni, XIII. Teve u. 6. II. 202.

Tulajdonképpen azért írok, hogy nem tettem még semmi lépést a rendőrségnél, ez az elvesztéssel kapcsolatos feljelentés csupán. Mindenesetre műsoron kívüli lépés, mert nekem megígérték, hogy visszafelé nem nyomoznak. Ezek szerint lehetséges, hogy Önöket is kihallgatják. Nem kell megijedni. Mondják el úgy, ahogy történt, de a meglévő serlegről nem kell véleményem szerint beszélni, mert ezzel kockáztatnák. Ez csupán jótanács, az Önök érdekében. Én nem beszéltem róla, csak egyről, az elveszetről. Amennyiben kérdezik, hogy mi lesz most köztünk és főleg mi lesz az 5500 Ft-al, az igazat tessek mondani, tehát tárgyalunk, hogy megállapítsuk a tényleges kárt és ennek megfelelően számoljuk el a pénzt. Arról sem kell beszélni, hogy hamis, mert bele fognak kötni és azt piszkálják majd, hogy esetleg tudtak róla.

Könyörgöm, ne kezdjenek most megint gyanakodni. Úgy van ahogy ír-

tam és az Önök érdekében írok. Tehát keveset beszélni. Lehet, hogy nem hallgatják ki Önöket, de sokkal valószínűbb, hogy igen, ha egy olyan indifferens személyt is kihallgattak, mint az Öcsém.

Ismétlem, ez nem az elszámolásunkkal kapcsolatos eset, hanem az ellopás miatt tett feljelentésem következménye.

Mégegyszer, nyugalom és semmi másról nincs szó, én nem beszéltem másról, mint az elveszett serlegről.

Mindenesetre kérem, ha valami történik azonnal értesítsenek, hogy ha szükséges intézkedhessem.

Őszinte hívúk

Magasi Kiss László

U.i.: Úgy látszik a Főkapitányság kiadta a XIII. kerületnek, ahol az eset történt. Egyébként azt mondták Öcsémnek, hogy augusztus 2.-án befejeződik a nyomozás. Nem értem, hogy köthetik így dátumhoz. Holnap mindenképpen utána nézek a dolgoknak. –

Kézírással

16.
Budapest, 1959 július 31.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMBAN
FELVETT JEGYZŐKÖNYV¹

Jegyzőkönyv

Készült az Iparművészeti Múzeum ötvös osztályán, 1959 júl. 31.-én. [A serleg tulajdonosa] a rumi serleg eltűnésével kapcsolatban az alábbiakat jelenti ki:

Tulajdonomba jutott örökség útján, Förster Ottó hagyatékából egy fedeles serleg-pár, mely 1884-ben a Történeti Ötvös-mű Kiállításon már szerepelt, mint családi tulajdon. 1954-ben örököltem. Balozsameggyesen² Vas megyében lakott nevelő

¹ Másolata: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratai, XIX-I-4-t.

² Balozsameggyes 1970 óta a Vas megyei Meggyeskovácsi község része.

apám, aki Förster Ottó fia volt. A serlegek ott maradtak, onnan a rábakovácsi plébános vitte el beleegyezésemmel és azóta ott volt a plébánián. A rábakovácsi plébános ez év tavaszán levelet intézett hozzám, hogy jelentkezett nála valaki, aki 11.000 ft.-ot kínált a serlegekért. Válaszoltam arra, hogy eladnám, de szeretném, ha meg nézhetné valakivel, mivel gondoltam többet is megér. Ezután jelentkezett nálam Szombathelyről Magasi Kiss László, kinek lakása u.o. Kinizsi utca 34. szám alatt van. Közöltem vele eladó de meg akarom nézetni. Mire Magasi Kiss lebeszélte arról, hogy bárkinek is megmutassam, mivel a múzeum esetleg levédi és ezzel a tárgy elveszti az értékét, nem eladható. Kért arra ne közöljem senkivel az árát. Ekkor elvitelét kérte a serlegnek. Hagyott 5500 ft.-ot és én levelet írtam a Plébánosnak, hogy adja ki egyik darabját, mivel kaptam biztosítékot. Ekkor elvitte a darabot és visszahozta néhány nap múlva, azzal, hogy értéktelen hamisítvány nem használhatják. Kérte, hogy adjak egy újabb levelet a Plébánosnak, hogy adja ki a serleg másik részét. Én ezt megtettem, Magasi elvitte a serleget és többé nem hozta vissza.

Június 28-án fiamnak elmondta, hogy a tárgyat egy bécsi nő akarja megvenni. Kérte, hogy a visszavitt darabot újra bocsássák ezért rendelkezésére. A darabot nem hoztuk fel és mivel a másik darabot még mindig nem hozta vissza a visszahozott példány átadása céljára megbeszélte helyen és időben a fiam a kért darab nélkül megjelent, de nem azért, hogy a bécsi nővel megállapodást kössön, hanem azért, hogy meggyőződjön a párdarab meglétéről. Ekkor az illető táviratban adta meg a találka helyét. A címen az illetőt nem ismerték, hanem az utcán találkozott össze fiam velem. Ott közölte, hogy a másik darab ami nála volt az elveszett.

Miután ez a darab egy történeti értékű ötvös emlék kéri a múzeumot, hogy a műtárgyvédelmi törvény értelmében szigorúan járjon el az illető ellen és az elveszett darab visszaszerzésére tegye meg az intézkedéseket. Mellékelem a levezéseket. /összesen 10 darab./

Jelen vannak: [a serleg tulajdonosa]

[kézírással:]

H. Tóth Elvira

Jakabffy Imre

Somogyi Árpád

[Fent kézírással megjegyzések: L. Sági e.t.! Dobrovits Aladár³ szignójával; VIII. 1. L. [olvashatatlan]! Sürgős! A párdarab lefoglalandó]

Gépirással

17.

1959. július 31.

FENTI ÜGYIRAT MÁSOLATA

Tanuk neve gépirással. Fent jobbra kézírással: L: 959. VII. 31. olvashatatlan szignó.

18.

Budapest, 1959. júl. 31.

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM KÉT MUNKATÁRSÁNAK FEJLÉC NÉLKÜLI LEVELE DOBROVITS ALADÁRHOZ⁴

Főigazgató kartárs,
Tisztelettel közlöm, hogy [a serleg tulajdonosa] által elmondottak alapján foglalkoztunk a tárggyal és az alábbiakat állapítottuk meg:

A tárgy valóban szerepelt az 1884 évi Történeti és Ötvösmű kiállításon, a tárgy a katalógusban részletes leírással és rajzban ismertetve van. Itt mint Förster Ottó

³ Dobrovits Aladár (1909-1970) egyiptológus, 1949 és 1961 között az Iparművészeti Múzeum igazgatója.

⁴ Eredeti: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratai, XIX-I-4-t.

tulajdona szerepelt. Tehát megfelel a valóságnak a fél által elmondottak.

Mihalik Sándor kartárs közölte, hogy a tárgy az úgynevezett rumi-serleg. Szerinte is eredeti a darab. Magam kikerestem az ötvösjegyét és augsburgi mester munkájának látszik, a talpon levő jegy feltalálható Rosenbergnél. XVI. század végi.

Megállapítottuk, hogy Magasi Kiss László levelezésében az Iparművészeti Múzeumról is megemlékezik és a műtárgyvédés elrettentő jellegét emeli ki. Továbbá nevezett a budapesti Régészeti Intézet munkatársaként jelentkezett és mutatkozott be a tulajdonosnál, levelében hivatkozik munkahelyére, melynek a Tudományos Akadémiát jelöli meg.⁵ Nevezettről sehol senki nem tud, jelenleg Szombathegyen lakik. Leveleiből az derül ki, hogy intenzíven foglalkozik a határmenti városban műkereskedelemmel és így feltehető, hogy Bécs felé kapcsolatot tart fenn.

Véleményünk szerint nevezett ügyben hivatalos eljárást kellene indítani.

Somogyi Árpád
Tóth Elvira.⁶

Fenti levelezésből kiderül, hogy a tulajdonosnál még 1 db. 15. sz.-i nagyobb méretű serleg van. Ajánlatos lenne sürgős helyszíni szemlét tartani Oroszlányban, illetve Rábakovácsin.

Gépirással

19.

Budapest, 1959. augusztus 3.

FEJLÉC NÉLKÜLI MÁSOLAT.

FELADÓ: MAGYAR NEMZETI
MÚZEUM – IPARMŰVÉSZETI
MÚZEUM⁷

Művelődésügyi Minisztérium 2 drb.
Önálló Múzeumi Osztály
Vezetőjének
Budapest

Csatoltan felterjesztem az Iparművészeti Múzeumban f. évi július hó 31.-én [a serleg tulajdonosa] által bemutatott ezüstserleggel kapcsolatban felvett jegyzőkönyvet.

Megemlítem, hogy a bemutató, [a serleg tulajdonosa] a serleg értékesítésével kapcsolatos 13 drb. magán-levelet is átadott múzeumunknak, melyek további részletekre is fényt vethetnek.

A jegyzőkönyvet egyidejűleg megküldtem a Budapesti Főkapitányság illetékes szervének is.

Egyben kérem azonnali intézkedését az irányban, hogy a Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1954. évi 13. sz. tvr. 2. § alapján, a Művelődésügyi Miniszter rendelje el a serlegnek közgyűjteményben való elhelyezését, mivel az említett levelezés olyan zűrzavaros körülményekre mutat, melyek között a serleg a tulajdonosnál még védelem esetén sincs megfelelő biztonságban.

Ennek érdekében közlöm a tárgy adatait:

Kettős serleg egyik darabja, ezüst, aranyozás alig látható nyomaival. Öntött, vert és vésett munka.

Kerek, erősen tagozott talp, vázaalakú nodusára támaszkodó 3 S-alakú fül

⁵ A MTA BTK Régészeti Intézete Adattárának nyilvántartásai szerint Magasi Kiss László soha nem volt az intézet munkatársa.

⁶ H. Tóth Elvira, régész, 1958–1961 között gyakornokként és segédmuzeológusként az Iparművészeti Múzeumban dolgozott.

⁷ Eredeti: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratai, XIX-I-4-t.

tartja a 12-hólyagos kehely-részt, mely fent függőleges peremben végződik.

Talpperemén beütött ötvösjegye szerint Hans Ment, augsburgi mester munkája, XVI. sz. vége, vagy XVII. sz. eleje.⁸

Magassága: 18, szájátmérő: 9,5, talpátmérő: 9,1.

Publikálva: A magyar történeti ötvös-mű-kiállítás lajstroma c. kiadványban, /Franklin, Budapest, 1884., 47.–48. old./

Intézkedésig a tárgyat lefoglaltam s a levelekkel együtt a múzeumban őrzöm. Erről a tulajdonost értesítem.

/dr. Dobrovits Aladár/
Főigazgató

[Lent a Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum iktatási pecsétje 2-152/1959 iktatószámával, 1959. augusztus 3-i elküldési dátummal.]

Gépírással

20.

[Feladó: Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum.]

Címzett]: Budapesti Főkapitányság
Sági Sándor kezéhez 2 drb.

Budapest

V. Deák Ferenc u. 16-18.

⁸ HM mesterjegye: „Wahrscheinlich Hans Ment, heiratet 1564 † 1604.” Marc Rosenberg: Der Goldschmiede Merkzeichen. Dritte erweiterte und illustrierte Auflage. Erster Band. Frankfurt am Main, 1922. 364. tétel. 41. Hans Ment itt felsorolt munkái között a Rummy család kettős serlege nem szerepel. Véleményem szerint a hólyagos kettős serleget ábrázolja egy 16. század közepéről fennmaradt Rummy-pecsét, s a műtárgy élethű, pontos rajza fedezhető fel egy későbbi családi pecséten is. Papp i.m. 2008, 81. 35. kép, 52. kép. Ismert Hans Mentnek a Rummy család műtárgyánál díszesebb kettős serlege egyik fele. Seling i.m. 1980, Band 1. 125. tétel. 247. Hans Ment mesterjegyéről ld.: u.o. Band 3. 755. tétel. 64.

Csatoltan megküldöm egy, múzeumban bemutatott ezüstszerű átvételekor munkatársaink által felvett jegyzőkönyvet és ugyanerre vonatkozó feljegyzést. Egyben közlöm, hogy a tárgyat felettes hatóságom intézkedéséig lefoglaltam s ezt, 13 drb., a tárgy értékesítésével kapcsolatos levéllel együtt a múzeumban őrzöm. Feltételezem, hogy az ügy érdekli Önt. Múzeumunk nevében kérem kivizsgálását.

Budapest, 1959. augusztus 3.

/dr. Dobrovits Aladár/
főigazgató

[Lent a Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum iktatási pecsétje 2-152/1959 iktatószámával, 1959. augusztus 3-i elküldési dátummal.]

Gépírással. Fejléc nélküli másolat.

21.

[Művelődésügyi Minisztérium fejléces levele.]⁹

Tárgy: [A serleg tulajdonosának] ezüstszerűei.

Feljegyzés a Jogi Osztálynak!

Kérjük, hogy a csatolt iratokban szereplő ügyet megvizsgálja és a vele kapcsolatban szükséges jogi lépésekről tájékoztatni szíveskedjenek.

Bp. 1959. 8.10.

Németh

[Lent kézírással: Jogi Csoport.
Tájékoztatás külön feljegyzésen
1959. okt. 12. Dr. Kartal]

Gépírással

⁹ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratai, XIX-I-4-t.

22.

[Feladó: Művelődésügyi Minisztérium.]¹⁰

Ügyiratszám: 84.103/1959.

Hivatkozási szám: 2-152/1959.

Előadó: Pajor Géza

Expressz!]

dr. Dobrovits Aladár főigazgató.

MNM. Iparművészeti Múzeum Budapest, IX. Üllői u. 33-37.

Hivatkozással fenti számú felterjesztésére közlöm, hogy a [serleg tulajdonosa] által bemutatott és felterjesztésükben leírt ezüstserleg közgyűjteményben való elhelyezését az Elnöki Tanács 1954. évi 13. sz. tvr. 2. §-a alapján elrendelem. Az ügy kivizsgálására megteszük a szükséges lépéseket.

Budapest, 1959. augusztus 11.

Németh András sk.
önálló osztályvezető

Gépirással

23.

**[Fejléc nélküli másolat. Feladó:
Iparművészeti Múzeum.]**

Róm. kat. plébániahivatal
Rábakovácsi

Értesítem, hogy múzeumunk kiküldött szakértői f. hó 13.-án felkeresik Önöket, művészettörténeti adatgyűjtő munkájuk során, a templom és műtárgyak megtekintésére. Kérem, szíveskedjenek ezt nekik lehetővé tenni.

Budapest, 1959. aug. 11.

Weiner Mihályné h. főig.
[Lent kézírással: 6-51/1959. Elk. 1959. VIII. 11. Express ajánlva. Olvashatatlan szignó.]

Gépirással

24.

[Úti jelentés]

[Fent kézírással: Biz. Dobrovits Aladár szignója. VIII. 15. L. (?) oszt.]¹¹

Úti jelentés

F. é. aug. 13-án kiszálltunk Somogyi Árpáddal és H. Tóth Elvirával együtt Rábakovácsiba, a Múzeumi Osztálynak felterjesztett [serleg tulajdonosa]-féle ezüstserleg-ügy egyes körülményeinek tisztázása végett /Vonatkozó iratokat és leveleket lásd 2-152/59. sz. a. a Főigazgatói irodán./ Az úthoz a MKGI gépkocsit bocsátott rendelkezésünkre, így egy nap alatt meg tudtuk tenni az utat.

Útközben, megragadtuk az alkalmat, nehezen megközelíthető műemlékek megtekintésére is. Így megtekintettük Zircz műemlékeit, a csempeszkopácsi XIII. sz-i templomot és a sárvári várat és múzeumot.

Rábakovácsiban az említett levelekben sűrűn hivatkozott plébánossal tárgyaltunk. A tárgyalás eredményes volt, amennyiben kiegészítette a serlegre vonatkozó utalásokat, melyek a levelekben homályosak. Beszélt a serleg eredeti tulajdonosainak, a Rummy-családnak történetéről és elmondta, hogy az utolsó Rummy-ivadék Förster Ottó neje volt, a serleget ők állították ki az Iparművészeti Múzeum 1884-es kiállításán. Fiúk Förster Lajos, ki a serleg természetes örököse lett volna, külföldre, ismeretlen helyre távozott. Ilyenformán kétséssé vált, hogy ki a serleg jelenlegi jogos tulajdonosa. Ez számunkra értékes értesülés.

/Megemlítem, hogy a mai napon érkezett minisztériumi értesítés sze-

¹⁰ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratai, XIX-I-4-t.

¹¹ Másolata: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-4-t.

rint el is rendeltetett ennek közgyűjteményben való elhelyezése./

Budapest, 1959. augusztus 14.

Weiner Mihályné h. főig.

Gépirással

25.

**[Fejléc nélküli másolat. Feladó:
Iparművészeti Múzeum.]**

[A serleg tulajdonosa]

Értesítem, hogy a Művelődésügyi Minisztérium 84103/59. sz. a. az Elnöki Tanács 1954. évi 13. sz. tvr. 2. §. alapján elrendelte az Ön által múzeumunkban bemutatott ezüstserlegnek közgyűjteményben való elhelyezését. Ennek alapján a tárgyat múzeumunkban elhelyeztük.

Budapest, 1959. augusztus 14.

Weiner Mihályné
h. főigazgató

Gépirással

26.

**[Fejléc nélküli másolat. Feladó:
Iparművészeti Múzeum.]¹²**

6-53/1959 Úti jelentés felterjesztése

Művelődési Minisztérium 1 db.

Önálló Múzeumi Osztály

Vezetőjének

Budapest, V.,

Szalay u. 10.

Weiner Mihályné főigazgató helyettes 1959 augusztus 14.-én kelt úti jelentésének második eredeti példányát szí-

ves tudomásulvétel végett csatoltan megküldöm.

Budapest, 1959. augusztus 17.

/Major Gyula/

tudományos osztályvezető

[Lent a Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum iktatási pecsétje 6-53/1959 iktatószámmal, 1959. augusztus 17-i elküldési dátummal. Dobrovits Aladár szignója.]

Gépirással

27.

**[Fejléc nélküli másolat. Feladó:
Iparművészeti Múzeum.]**

6-53/1959 két darab levél megküldése

Róm. kat. Plébániai Hivatal 2 db.

Rábakovácsi

Weiner Mihályné, Az Iparművészeti Múzeum főigazgató helyettese 1959. augusztus 13.-án Rábakovácsiba történt kiszállása kapcsán elhozott 2 db levelet csatoltan köszönettel vissza- küldöm.

Budapest, 1959. augusztus 17.

/Major Gyula/

tudományos osztályvezető

[Lent a Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum iktatási pecsétje 6-53/1959 iktatószámmal, 1959. augusztus 17-i elküldési dátummal. Kézírással: Ajánlottan feladva. Olvas- hatatlan szignó. Dobrovits Aladár szig- nója.]

Gépirással

28.

A SERLEG TULAJDONOSÁNAK LEVELE
AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMHOZ

Iparművészeti Múzeum

¹² Eredeti: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratai, XIX-I-4-t.

Weiner Mihályné h. főigazgató

Budapest.

IX. Üllői út 33–37.

Értesítésüket az általam Önöknek bemutatott és átadott serlegnek a közgyűjteményben való elhelyezésről, megkaptam.

Most azután érdeklődöm nem kell-e felutaznom, bizonyos formalitások elintézése végett. Ugyanis átolvasva az Elnöki Tanács 1954. évi 13. sz. trv. 2 §-át úgy értelmezem, hogy szerződést kell kötni.

[A serleg tulajdonosa]

1959. VIII. 20.

[Lent a Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum iktatási pecsétje 2-152/1952 [!] iktatószámával, 1959. augusztus 22-i beérkezési dátummal.]

Kézírással

29.

[Kézírással. Magasi Kiss László levele a serleg tulajdonosához.]

[A serleg tulajdonosa]

F. hó 20-án kelt levelét sorba veszem:

- 1.) Jónevelésem tiltakozik az Ön által használt megszólítás és stílus ellen, de kénytelen vagyok Önt utánózni.
- 2.) Két hónap óta követeltem a serleg megvizsgálását, már hatósággal is fenyegetőztem és Önök egy szóval sem írták, hogy hajlandók megvizsgáltatni. Miért nem csinálták meg már előbb a vizsgálatot és miért nem értesítettek? Nem értem, mi volt a céljuk az eddigi hallgatással, a helyzet elmérgesítésével és mostani levelük nagy hangjával?

3.) Az I. Múzeum valódinak tartja a serleget – lehet, hogy igazuk van, lehet, hogy tévednek. Előfordult egy párszor náluk. Engem végeredményben ez már nem érdekel. Én csupán annyit akartam, hogy hivatalos vizsgálattal, hivatalos értéket kapjanak. Ez most megtörtént. Természetesen beszélek a megadott nevekkel, azonkívül tisztázni fogom, hogy adhattak nekem téves bírálatot vagy hogy vezettek félre? Nekem ez a legnagyobb meglepetés és veszteség, mert, ha valódinak tudom, mindkettőt megvettem volna. Így azonban kicsúszott a kezemből, nem is beszélve az anyagi veszteségről.

4.) A megvizsgált serleg súlya majdnem 350 gr. Az elveszetté, mivel a csavarokat kiszedtük és azok a Plébános úrnál vannak: 340 gr. Ez 8 forintjával számolva 2700 Ft. A várakozási dátumba november 30-ig, beleegyezem. Így ezt a Kettőezerhatszáz forintot megőrzik és, ha nem lenne meg a serleg, megtarthatják.

A kár dupláját akkor ajánlottam amikor hamis serlegről tudtam. Különben ez teljesen tőlem függ. A káron felül, csak saját jószántamból adhatnék. Az erre való kényszerítést zsarolásnak hívják. De még ezen is túlmegy, mert nem csak az egész 5500 Ft-ot akarja megtartani, hanem még ezen felül is „követelhetne”!

Talán majd idejében kijózanodnak! A magam részéről szeretném elfelejteni azt is, hogy találkoztunk és hogy serleg szó is van a világon. Megküldik a nekem járó pénzt és az ügy be van fejezve. Ez az összeg peres úton is jár nekem, kamattal, költségekkel együtt. De eszemben sincs könyörögni pénzemért. Vagy megküldik vagy visszaszerzem én, de ez

utóbbi esetben viszonzásképp felejtethetlenné teszem „követelésüket”. Megjegyzésére, hogy: „nincs több tárgyalnivalónk” – a válasz annyi, majd küldök akkor szükség esetén lakásukra olyan személyeket, akikkel mindenről tárgyalni fognak. Augusztus 29-ig várom a pénz megérkezését.

1959. 8. 23.

M. Kiss László

30.

**[Fejléc nélküli másolat.
Feladó: Magyar Nemzeti Múzeum –
Iparművészeti Múzeum.]**

[A serleg tulajdonosa]

1959 augusztus 20.-án kelt levelére értesítem, hogy Weiner Mihályné, az Iparművészeti Múzeum főigazgató helyettese szabadságon van 1959 szeptember 6.-ig.

Esetleges további intézkedésről, valamint főigazgató helyettes visszaérkezéséről értesítést küldök.

Budapest, 1959 augusztus 23.

/Major Gyula/
osztályvezető. tudományos titkár.

Gépírással

31.

**[Iparművészeti Múzeum átvételi
elismervény formanyomtatványa
kézírással kitöltve.]**

Iparművészeti Múzeum
Budapest, IX. Üllői út 33.
Telefon: 189–676, 189–797.

Átvételi elismervény

[A serleg tulajdonosa] 1 db levelet, másolás céljára átvettem.

Budapest, 1959. augusztus 25.

Olvashatatlan aláírás.

32.

**[Fejléc nélküli másolat. Feladó:
Iparművészeti Múzeum.]**

[Iktatószám: 2-152/1959]

[A serleg tulajdonosa]
Augusztus 20.-án kelt levelére válaszolva értesítem, hogy az Ön által múzeumunkban bemutatott ezüstserlegnek közgyűjteményben való elhelyezésével kapcsolatban semmiféle formalításra nincs szükség.

Budapest, 1959. szept. 4.

Weiner Mihályné
h. főig.

Gépírással

33.

[Átvételi elismervény iratokról.]

[Fent balra kézírással: 10-32/59.]

Átvételi elismervény

Az Iparművészeti Múzeumnak átadtam 13 db kézírással levelet, ezüstserlegem elveszésének körülményeinek ezek alapján való megismertetése végett.

A tizenhárom darab levelet a mai napon hiánytalanul visszakaptam.

Budapest, 1959. október 7.

[A serleg tulajdonosa]

Előttünk, mint tanuk előtt.

Hadari (?) Magdolna
Weiner Mihályné

Gépírással

34.

[Fejléc és aláírás nélkül, feltehetően a

**Művelődésügyi Minisztérium Jogi
Osztályának feljegyzése.]¹³**

84103/1959 és Tárgy: [A serleg tulajdonosának] ezüstserlege
84294/1959 számhoz

Feljegyzés

a Múzeumi osztály részére

Az Iparművészeti Múzeum felterjesztéséből megállapítható, hogy a Múzeum az elveszett serleg ügyében a feljelentést megtette. Ebben a vonatkozásban tehát a jogi osztály illetőleg a minisztérium részéről intézkedésre nincs szükség. A védetté nyilvánítással kapcsolatban azonban javasoljuk, hogy arról a Múzeumi Osztály a tárgy tulajdonosát is értesítse, illetőleg a védetté nyilvánítás tárgyában hozott határozatot a tulajdonossal közölje.

Budapest, 1959. október 12.

[Lent kézírással: L. Juhász XI/12.]

Gépírással

35.

**[Feladó: Művelődésügyi Minisztérium
Múzeumi Osztály. Budapest.]¹⁴**

Ügyiratszám: 85371/1959.

[A serleg tulajdonosa]

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 13/1949. sz. törvényerejű rendelete, valamint a Magyar Nemzeti Múzeum Iparművészeti Múzeum szakértői véleménye alapján az alábbi műtárgyat

v e d e t t é

nyilvánítom:

Kettős serleg egyik fele, un. rumi serleg. Kerek tagolt talpán vésett díszítés. A talp felső részén három gyümölcs között 3-3 /összesen 9/ ovális, lapos hólyag. Ezenfelül orsó idomú tag, melyből a váza alakú nodus emelkedik ki. A vázán vésett szalag alatt gyümölcsfüzér. Pereme elálló, hullámos. Fölötte 3, szögletesen megtört S alakú fül, végein becsavarodva. A kehelytest alján vésett díszítés, oldalán a 3 gyümölcs- /alma?/ alakú hólyag között 3-3 /összesen 9/ sima hólyag van. Szájpereme a párdarab összeillesztése miatt egyenesen felálló s rajta a talpperemhez hasonló, vésett, indás, leveles díszítmény. Talpperemen felülről a kombinált HM mesterjegy és még egy jegy. Alulról kopottan alig láthatóan T. S. monogram.

Hans Ment, Augsburg, 16. sz. vége, 17. sz. legeleje /1604-ig./

Anyaga: ezüst.

M: 18, Szá: 9,5, Tá: 9.1. cm.

A Művelődésügyi Minisztérium Önálló Múzeumi Osztálya 84.103/1959. szám alatt az 1954/13. tvr. 2. §. Alapján közgyűjteményben való elhelyezését elrendelte.

Budapest, 1959. október 26.

/Lakatos László/ s.k.
Osztályvezető

A másolat hiteles

[Olvashatatlan aláírás]
irodavezető

Gépírással

36.

[Fenti ügyirat hátoldalán:]

¹³ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratai, XIX-I-4-t.

¹⁴ Másolata két példányban: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-4-t. Az egyik példányon fent kézírással: A védetté nyilvánító határozat kicserélve. Helyette kiadva: 46616/74. 74. március 26.

MNM Iparművészeti Múzeum főigazgatójának
dr. Dobrovits Aladár elvtársnak
B u d a p e s t.

Hátiratban, tudomásulvétel végett megküldöm [a serleg tulajdonosa] műtárgya védetté nyilvánításának másolatát.
Budapest, 1959. október 29.

/Lakatos László/
oszt. vez. h.

[Fent: Dobrovits Aladár szignója. XI. 3. L. [olvashatatlan név.] XI. 6. [olvashatatlan szignó.] Lent a Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum iktatási pecsétje 7-259/1959 iktatószámmal, 1959. november 3.-i beérkezési dátummal.]

Gépírással

37.

Budapest, 1959. október 26.

FEJLÉC NÉLKÜLI MÁSZOLAT.
FELADÓ: MAGYAR NEMZETI
MÚZEUM – IPARMŰVÉSZETI
MÚZEUM.]¹⁵

Védetté nyilvánítás.

Művelődésügyi Minisztérium 1 db védési okirat
Múzeumi osztály 3 példányban
Kászonyiné/Nné.
Budapest

Felterjesztem aláírás és továbbítás végett Weiner Mihályné és Héjj Miklósné szakértői véleménye alapján a mellékelt védési okiratot.

Tulajdonos:
[a serleg tulajdonosa]

Kérem a védés megtörténtéről mind a tulajdonost, mind a MNM Iparművészeti Múzeumot értesíteni szíveskedjék.

/Dr. Dobrovits Aladás/
Főigazgató

[Lent a Magyar Nemzeti Múzeum – Iparművészeti Múzeum iktatási pecsétje 7-259/1959 iktatószámmal, 1959. október 27-i elküldési dátummal.]

Gépírással.

38.

Budapest, 1959. október 28.

FELADÓ: MAGYAR NEMZETI
MÚZEUM – IPARMŰVÉSZETI
MÚZEUM.]

[Iktatószám: 2-152/59.]

Budapesti Főkapitányság
Sági Sándor elvtársnak

Budapest
V. Deák Ferenc u. 16-18.

F. évi aug. 3.-án, 2-152/59. sz. a., megküldtem Önnek egy, múzeumunkban bemutatott XVII. sz.-i ezüstserlegre vonatkozó feljegyzést, avval a kéréssel, hogy, amennyiben az ügy érdekli Önt, szíveskedjék kivizsgálni.

Felettes hatóságom kívánságára érdeklődöm most, hogy szíveskedett-e foglalkozni az ügygel és szükséges-e további felvilágosítás. Kérem mielőbbi szíves válaszát.

/dr. Dobrovits Aladás/
főigazgató

Gépírással. Fejléc nélküli másolat.

¹⁵ Eredeti: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-4-t.

39.

Budapest, 1970. április 28.**A SERLEG TULAJDONOSÁNAK LEVELE
AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMHOZ**[Fent balra kézírással: 618/70. Fent
jobbra kézírással: Láska Pajor. V. 13. W.]Iparművészeti Múzeum Főigazgatósága
Budapest, IX.
Üllői u. 33–37.

Alulírott, [a serleg tulajdonosa], felajánlom megvételre az Önöknél őrzött és tulajdonomat képező „rumi serleget”.

Emlékeztetőül előadom, hogy a nevezett ezüst serleget a Művelődésügyi Minisztérium Múzeumi Osztálya 85371/1959 számon védetté nyilvánította, /1959. október 26./ és 84103(1959 sz. alatt közgyűjteményben való elhelyezését elrendelte. Azóta a serleget az Iparművészeti Múzeum őrzi.

Amennyiben Önök nem szándékoznak megvásárolni a serleget, úgy kérem, hogy azt saját lakásomon tartsam, és tekintsenek el a közgyűjteményben való elhelyezéstől.

[a serleg tulajdonosa]

Gépirással.

40.

Budapest, 1974. január hó 7.**A SERLEG TULAJDONOSÁNAK LEVELE
A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM
MÚZEUMI FŐOSZTÁLYÁHOZ¹⁶**T. Művelődésügyi Minisztérium,
Múzeumi Főosztálya,
1884. Budapest,
Szalay u. 10–14.

Azzal a kéréssel fordulok a t. Minisztériumhoz, hogy az alábbiakban előadott kérésemet teljesítse, illetve a részemre hátrányos jogi helyzet megszüntetésére a szükséges intézkedéseket tegye meg.

A tulajdonomat képező úgynevezett rumi serleggel 1959 nyarán felkerestem az Iparművészeti Múzeumot árbecslésre és egyidejűleg kifejeztem eladási szándékomat is. A Múzeum a serleget visszatartotta, majd 1959. augusztus hó 14-én arról értesített, hogy a Művelődésügyi Minisztérium elrendelte a tárgy közgyűjteményben való elhelyezését. Ezt követően kaptam meg a Minisztérium 1959. október hó 26. keletű 85371/1959. számú levelét, melyben a kérdéses műtárgyat védetté nyilvánította és 84.103/59. sz. alatt 1954/13 tvr. 2 §. Alapján, közgyűjteményben való elhelyezését elrendelte.

Az akkori helyzetnek megfelelően a határozatban megnyugodtam. Eladási szándékommal többször személyesen, majd levélben 1970. évben felkerestem az Iparművészeti Múzeumot, levelemre választ nem kaptam. Többszöri személyes megkeresésemre azt tanácsolták a múzeum illetékesei, hogy ismételjem meg írásos ajánlatomat. 1973. szeptember hó 10-én ajánlott levélben ajánlatot tettem a serleg eladására, illetve kértem, ha nem szándékoznak megvásárolni, úgy azt a „védettség” megmaradásával saját lakásomon tarthassam. Miután választ nem kaptam, megbízásomra fiam érdeklődött a múzeumban, ahol határozott állásfoglalás helyett csak ígérgettek.

Kérem a t. Minisztériumot, hogy a fentiek után a részemre hátrányos jogi helyzetet szüntesse meg. Ezért kérem, hogy a nevezett serleg eladásához járuljon hozzá. Felajánlom megvételre az

¹⁶ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-7-k-46040/1974. 7.d.

Iparművészeti Múzeumnak a tulajdonomat képező és 84.103/1959. sz. alatt náluk őrzött, úgynevezett rumi serleget megvételre [sic]. A serleg részletes leírása a Minisztérium fent említett levelében található.

Származása bizonyítottan: – Hans Ment, Augsburg, 16. sz. vége, 17. sz. legeleje /1604-ig/ – Anyaga: ezüst. Magasság: 18, szájmérő: 9,5, talpátmérő: 9,1. Vételi árként a serleg származását, korát és anyagát figyelembe véve, a Bizományi Áruház illetékes szervétől kapott tájékoztatás alapján grammonként minimálisan 200.-, azaz Kettőszáz Ft-ot kérek. A serleg súlya emlékezetemre alakított becslésem szerint 350 gramm. Az adatoknak megfelelő eladási ár: 70.000.-, azaz Hetvenezer Ft. Az ajánlatom mellett szükségesnek tartom és kérem, amennyiben az Iparművészeti Múzeumnak vételi szándéka van, hogy a serleget szakértői becslésre megkaphassam.

Ha az Iparművészeti Múzeum nem kívánja megvásárolni, úgy kérem, hogy a Minisztérium oldja fel korábbi határozatát, mely az azóta hatálytalanított 1954/13 tvr. 2 § alapján intézkedett, és kapjam vissza a serleget.

Összefoglalva és megismételve a fentieket, kérek engedélyt az eladásra, illetve felajánlom eladásra az Iparművészeti Múzeumnak, vagy kérem a tulajdonomat képező serleg kiadását.

Tisztelettel:

[a serleg tulajdonosa]

[Fent a Művelődési Minisztérium iktatási adatai:

Oszt.: IX.; melléklet: O; 46040 ikt. sz.; érkezett: 1974. január 9.

Lent kézírással: 85371/59, 84103/59; Közp. Irattár!; lecsat. III. 11.; Int.[ézkedés] betétíven!]

Gépírással.

41.

Budapest, 1974. március 7.

FEJLÉCES LEVÉL. FELADÓ:
IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM.¹⁷

[Fent kézírással: 287/74.]

Dr. Szabó Viktor főelőadó et.
Művelődésügyi Minisztérium
Múzeumi Főosztálya
Budapest

Hivatkozással telefonbeszélgetésünkre, mellékelten megküldöm [a serleg tulajdonosa] tulajdonát képező ún. „RUMI”-serlegről készült szakvéleményt.

Az Iparművészeti Múzeum a serleget nem kívánja megvenni. A véde fenntartása mellett a közgyűjteményben való elhelyezést javasoljuk megszüntetni, illetve a tulajdonosnak a serleget visszaadni.

Tekintettel arra, hogy a tulajdonos a Művelődésügyi Minisztérium Főosztályához is fordult, kérjük szíveskedjenek nevezettet értesíteni.

Eltvársi üdvözlettel:

/Varsits Mihály/
adminisztratív igazgató

Gépírással.

42.

Fejléc és dátum nélkül

A 41. SZÁMÚ LEVÉL MELLÉKLETE¹⁸

Feljegyzés

¹⁷ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-7-k-46040/1974. 7.d.

¹⁸ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-7-k-46040/1974. 7.d.

az Ötvös Osztályon letétként őrzött kettős-serleg fele, ún. „Rumy serleg” tárgyában.

Elsősorban kell leszögezni, hogy ez nem a „Rumy-serleg”, miként arról Főigazgató és Administratív Igazgató Kartársaknak már 1973 év végén beszámoltam. A valódi Rumy-serleg hollétéről nem tudok. Ellenben sikerült megtalálnom azóta az igen bő leírását, kb. 4 oldalon át, sőt kis rajzát is az 1884-es ötvösmű kiállítás katalógusában, a III. terem anyagának felsorolásánál 5. sz. a 151–155. oldalig. /Termenként újrakezdődik a lapszámozás!/ Ebből napnál világosabban kitűnik a különbség: a Rumy /Rhumy/-serlegen számos latin felirat és zománcozott díszítmény van!!! A nálunk őrzött serlegen semmilyen zománcozás nincs, sem annak nyoma, feliratok nincsenek rajta, s végül a leírása sem egyezik. Az egyik kettős, a másik fedeles serleg. A nálunk őrzött serleget ugyancsak az 1884-es kiállításkatalógus III. termének leírásánál, a 30. sz. alatt a 47–48. oldalon találjuk. Ez tökéletesen megegyezik vele. Datálása szintén 16. század. Őrzésünkbe azonban csak a kettős serleg fele került.

Hasonló korú és típusú serlegeink vannak, miként azt 1973-ban már bemutattam, 3 db. Sajnos azok is csak fele-darabok, viszont díszesebbek, művészi minőségüket tekintve azonban sokkal jobbak, mutatósabbak.

Hasonló korú és értékű ötvösművek tudomásom szerint magántulajdonban védetten is vannak. Ezért, ha olyan döntés születik, hogy nevezett tárgyat a múzeum a tulajdonosnak visszaadja, fényképfelvétel és pontos leírás készítené, illetve a régi védés szövegének korrektúrája. Ez arra az esetre értené, hogy ha a tárgy veszélyeztetettsé-

ge a tulajdonosnál nem áll fenn. Ennek megítélésére nem vagyok illetékes.

Amennyiben a tárgyat eladnák, s a múzeum vezetősége úgy dönt, hogy megvenné, kérem vegye tekintetbe fent leírtakat, hogy vannak hasonló darabjaink, mindazonáltal jól tudjuk, hogy 16. századi tárgyak vételre felkínálása igen ritka. A tulajdonos feltétlenül közölje összegszerű elképzelését. Véleményem szerint a tárgy értéke feltétlenül több tízezer forint. Ha vétel iránt döntés születik, úgy abban az esetben az ár reális megállapításához, a BÁV kurrens áraihoz igazodva, a magam részéről szívesen nyújtok segítséget.

/Héjj Miklósné/

Gépirással

43.

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTERIUM MÚZEUMI OSZTÁLYÁNAK LEVELE A SERLEG TULAJDONOSÁHOZ ÉS AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMHOZ¹⁹

[Fent a Művelődésügyi Minisztérium iktatási adatai:

előzmény ü.i. száma: 46040,

érkezése: 1974. jan. 9.

Lássa: Szabó V.

Beadvány kelte: 74. márc. 26.

Üi.szám: 46616/74.

Másolat és csatolási utasítás: Az I-ről másolat készítendő a II.-hoz.]

I.

[A serleg tulajdonosa]

Kérelmére megvizsgáltam a Művelődésügyi Minisztérium által 85371/1959. szám alatt védetté nyilvánított és

¹⁹ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-7-k-46040/1974. 7.d.

84103/59. számú határozattal közgyűjteményi őrzésbe került ezüstserleg ügyét és – az Iparművészeti Múzeum szakértői véleménye alapján – a következők szerint határoztam:

A serleg közgyűjteményi őrzését elrendelő határozat hatályát megszüntetem és egyben felkérem az Iparművészeti Múzeumot, hogy a serleg védetté nyilvánítására tegyen újabb javaslatot. A serleg kiadásának feltétele, hogy a tulajdonos vagy meghatalmazottja a 85371/1959. számú védetté nyilvánító határozat eredeti példányát – az újonnan kiadásra kerülő védési határozat átvételével egyidejűleg – a Művelődésügyi Minisztérium Múzeumi Főosztálynak átadja.

Indokolás:

Így határoztam, mert az Iparművészeti Múzeum megállapította, hogy a határozattal érintett tárgy nem az ún. „Rumy-serleg”. Az 1884. évi ötvösműkiállítás katalógusában a Rumy-serleg négy oldalnyi leírásából és kis rajzából kitűnik, hogy azon számos latin felirat és díszítmény van és az fedeles /és nem kettős/ serleg. A közgyűjteményi őrzésben lévő serlegen viszont zománcozás és feliratok /vagy annak nyomai/ nem találhatóak, sőt az egy kettős serleg fele.

Az 1884. évi ötvösműkiállítás katalógusának 47–48. oldalain megtalálható a [serleg tulajdonosa] tulajdonát képező serleg leírása is. Erre tekintettel rendelttem el az 1959. évi védetté nyilvánító határozat kicserélését.

Gépirással.

II.

Iparművészeti Múzeum
Dr. Radocsay Dénes²⁰főig.

Hátiratban megküldöm a [serleg tulajdonosa] ügyében kiadott határozatom másolatát szíves tájékoztatás és a szükséges intézkedések megtétele céljából. Egyben kérem, hogy a határozattal érintett serleg új védetté nyilvánító iratát soron kívül /lehetőleg nyolc napon belül/ szíveskedjék főosztályunkhoz eljuttatni.

Az új védési határozatot a tulajdonosnak vagy meghatalmazottjának az 1959-es eredeti határozat visszaszolgáltatása ellenében fogjuk kiadni. Erre tekintettel a serleget a múzeum csak az új védési okirat felmutatása alapján szolgáltatassa vissza.
/Görnyei Antal/

[Lent kézírású dátum: 74. március 8.]

44.

Oroszlány, 1974. március 17.

A SERLEG TULAJDONOSÁNAK NYILATKOZATA²¹

[Fent kézírással: lerakandó a 85371/59-hez. 74. márc. 26.]

Nyilatkozat.

Alulírott, [a serleg tulajdonosa] büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a Művelődésügyi Minisztérium Múzeumi Osztálya által 85371/1959 szám alatt /1959. október 26./ kiadott és az úgynevezett rumi serlegre vonatkozó „védetté nyilvánító” határozatról hivatalos /közjegyzői/ másolatot nem készíttettem.

Ezt a nyilatkozatot a fent nevezett osztály kérésére adtam.

[a serleg tulajdonosa]

Gépirással.

²⁰ Radocsay Dénes (1918–1974) művészettörténész, 1970-től az Iparművészeti Múzeum igazgatója.

²¹ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-4-t.

45.

Budapest, 1974. március 19.

*[Az Iparművészeti Múzeum igazgatója
fejléc és iktatószám nélküli levelének
másolata.]*²²

Védetté nyilvánítás

1 db védési okirat 3 példányban

Művelődésügyi Minisztérium Darkó/Hné

Múzeumi Főosztály

Dr. Szabó Viktor főelőadó elvtárs kezeihez

1884 Budapest

Postafiók 1.

Mellékelten felterjesztem aláírás és továbbítás végett Héjj Miklósné szakértői véleménye alapján felvett műtárgy védési okiratát. Tulajdonos:

[a serleg tulajdonosa]

Kérem, hogy a védelem megtörténtéről mind a tulajdonost, mind az Iparművészeti Múzeumot értesíteni szíveskedjék.

/Dr. Radocsay Dénes/
főigazgató

Gépirással

46.

Budapest, 1974. március 22.

A KETTŐS SERLEG 1974. ÉVI
VÉDETTSÉGI OKIRATA²³

²² Az Iparművészeti Múzeum Adattárában a levélmásolat mellékleteként a serleg kézírásos leírását találjuk, melynek szövege megközelítőleg megegyezik az 1959. évi védési okirat műtárgyleírásával. A levél eredetije: MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-7-k-11.tét-46616/1974. Fent kézírással a múzeumi ügyiratszám: 03-B/74. Hátoldalán a minisztérium iktatópecsétjének adatai: ü.i.szám: 46616. Érkezett: 1974. március 22. Int.[ézkedés] betétíven. Irattárba helyezve: 1974. március 26.

²³ MOL, Művelődésügyi Minisztérium iratanyaga. XIX-I-7-k-11.tét-46616/1974. 7.d.

A Művelődésügyi Minisztérium irattári példánya!

Művelődési Minisztérium

Múzeumi Főosztály ügyiratszám: 46616/74.

1884 Budapest, Pf. 1.

[Gépirással: A védetté nyilvánítási határozat eredeti példányát átvettem.

Budapest, 1974. március 26.

[A serleg tulajdonosának a fia]

Az 1963. évi 9. számú törvényerejű rendelet 10 §-ában foglalt jogkörben, az Iparművészeti Múzeum szakértői véleménye alapján az alábbiakban leírt muzeális tárgy(ak)at védetté nyilvánítom.

Kettős serleg fele, ezüst. Kerek, tagolt talpán vésett kézi domborított, leveles, indás díszítés. A többszörsen tagolt talp felső része három gyümölcs, közöttük három-három /összesen kilenc/ ovális, lapos hólyag. Rajta orsóidomú tag, körbefutó, vésett karika dísszel. Felette vázaidomú nodus. A váza testén vésett, szalaggal összekötött gyümölcsös füzer, vállán kihajló levélsor dísz. Felette három szögletes, S alakban megtört, végein többszörsen visszasodort fül. A háromszor tagolt kehelytest alsó részén körbefutó vésett indadísz. Középső része három gyümölcs /alma?/ alakú hólyag között három-három /összesen kilenc/ sima hólyag. Szájperem a párdarabbal való összeillesztés céljából egyenesen felálló. Rajta a talpperem vésett díszítéséhez hasonló, azonban nem azonos, körbefutó szalag és palmettadíszes, laposabb díszítéssel.

Irodalom: az 1884-es Ötvösmű Kiállítás katalógusában a III. terem leírásánál 30. sz. alatt a 47–48. oldal.

Tübingen /Württemberg/ XVI–XVII. sz.
M: 18. szá: 9,5, tá: 9 cm., 368 gr.
/Jegy: Rosenberg III. 4690 és 4694 sz./

A védetté nyilvánított tárgy(ak) nyilvántartásával és felügyeletével kapcsolatos igazgatási feladatok ellátására a fent nevezett múzeumot jelölöm ki. A múzeum jogkörét, valamint a védetté nyilvánított tárgy(ak) őrzésére, kezelésére és tulajdonának átruházására vonatkozó legfontosabb előírásokat a mellékelt jogszabálykivonat tartalmazza.

Felhívom a védettséggel járó jogszabályi előírások pontos és maradéktalan betartására.

/Verő Gábor/
főosztályvezető-h.

47.

Budapest, 1974. március 22.

[Gépirással. Fenti ügyirat hátoldalán:]

Iparművészeti Múzeum
1091 Budapest ü.i.szám: 46616/74
Üllői út 33–37.

Tudomásulvétel céljából hátiratban megküldjük a fenti szám alatt kiadott védetté nyilvánító határozat hiteles másolatát.

Művelődésügyi Minisztérium
Múzeumi Főosztály
/Verő Gábor/
főosztályvezető-h.

48.

A RUMY-CSALÁD IKERSERLEGÉNEK
ADATAI A FORSTER GYULA
NEMZETI ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉS
VAGYONGAZDÁLKODÁSI KÖZPONT
MŰTÁRGYFELÜGYELETI IRODA

https://s3.eu-central-1.amazonaws.com/kozterkep/photos/7087061e-394891e24c8ec5f6ff64d677_1.jpg

Képaláírás

ADATBÁZISÁBAN
(<http://mutargy.koh.hu>):

KÖH műtárgy-nyilvántartási azonosító: 64422

KÖH gyűjtemény-nyilvántartási azonosító:

Rendeltetés: HASZNÁLATI TÁRGY;
TÁPLÁLKOZÁSI TÁRGY; EDÉNY;

Tárgyfajta: serleg; serleg;

Jogi helyzet: VÉDETT,

Alkotó(k): alkotó: Ismeretlen;

Megnevezés: Kettős serleg fele (német, Tübingen, 16–17. század)

ANYAG: ezüst

TECHNIKA: vésett

MÉRET: magasság: 18,00 centiméter,
súly: 368,00 gramm, egyéb méret(ek): szájmérő: 9,5 cm, egyéb méret(ek): talpmérő: 9,1 cm,

LEÍRÁS: Kerek, tagolt talpán vésett, kézi domborított, leveles, indás díszítés. A többszörösen tagolt talp felső része három gyümölcs, közöttük három-három (összesen kilenc) ovális, lapos hólyag. Rajta orsóidomú tag, körülfutó, vésett karikadísszel. Felette vázaidomú nodus. A váza testén vésett, szalaggal összekötözött gyümölcsös füzér, vállán kihajló levélsor. Felette három szögletes, S alakban megtört, végein többszörösen visszadort fül. A háromszor tagolt kehelytest alsó részén körbefutó indadísz. Középső része három gyümölcs (alma?) alakú hólyag között három-három sima hólyag. Szájperem a párdarabbal való összeillesztés céljából egyenesen felálló. Rajta a talpperem vésett díszítéséhez hasonló, azonban nem azonos, körbefutó szalag és palmettadíszes, laposabb díszítéssel.

JELZÉS: x: Jegye: „Rosenberg III. 4690 és 4694 sz.”

***

Az Iparművészeti Múzeum 1970–1972 évi iktatókönyvében a serleggel kapcsolatban csak a serleg tulajdonosának ismertetett, 1970. április 28-i keltezésű levele (a forrásközlésben a 39. számú dokumentum) szerepel. Az iktatókönyvben nincs nyoma az 1973. szeptember 10-én feladott levél beérkezésének sem, melyet a tulajdonos az 1974 januárjában a minisztériumba küldött beadványában (a forrásközlésben a 40. számú dokumentum) említett, illetve a levélre írt múzeumi válasznak sem. Az Iparművészeti Múzeum 1974 és 1975. évi iktatókönyvében az ügyel kapcsolatban csupán egy bejegyzést találunk, a 287/74. iktatószámú, a minisztériumnak írt, a

Rumy serleggel kapcsolatos levél (a forrásközlésben a 41. számú dokumentum) elküldését. A múzeum irattárában ez az ügyirat ma már nem található meg, sem az elküldött levél másolata, sem az ügghöz kapcsolódó esetleges más iratok. A múzeum Adattárában egy helyen találunk még a serlegre vonatkozó iratot: a védetté nyilvánított műtárgyak adatait tartalmazó dossziében. A minisztériumhoz 1974. március 19-én írt levélben a serleg védelmi okiratát küldték meg (a forrásközlésben a 45. számú dokumentum). Mivel az 1974–1975. évi iktatókönyvben nem található olyan levél, melyben a tulajdonost értesítették volna a serleg átvételének lehetőségéről, s olyan sem, mely a tulajdonos vagy megbízottja részéről az ötvöstárgy átvételét igazolta volna, s a serleg átvételére vonatkozó elismervényt azok között az iratok között sem találtam, melyek az Iparművészeti Múzeumtól átvett más tárgyak visszavételét igazolták, a visszakerülés idejéről és körülményeiről nincsenek információim.

A fenti dokumentumok új megvilágításba helyezik Katona Imre 1972-ben írt sorait, mely szerint a kettős serleg egyik „maig fennmaradt példánya” szerepel „az Iparművészeti Múzeum nyilvántartásában.” Katona ismerhet-e ezeket a dokumentumokat vagy az ezek alapján a múzeumi nyilvántartásba bekerült adatokat, hiszen írásában azt is megemlítette, hogy a kettős serleg fennmaradt példánya „mint a talpperemén lévő HM mesterjegyből kitűnik – Hans Ment (+1604) augsburgi ötvös munkája.”²⁴ Ez az információ – mint láttuk – szerepelt az ügyel kapcsolatban keletkezett múzeumi iratokban. A serleg körüli 1959-es eseményeket, s a múzeumba való kerülés körülményeit ugyanakkor Katona nem említette.

68 ²⁴ Katona Imre: A Rumy-serleg. Műtárgy a politikai harcok sodrában. = VSZ, 1972. 4. sz. 584. p.